

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2838

יום ראשון כ"ה שבט תשפ"ד
דף היומי בבלי: ב"ק צד | עמוד היומי: ברכות גז: | דף הכולל: ב"מ עה | קנין ירושלמי: תרומות לג
דף היומי בהלכה: ר"ב ט"ו - י"ז .
מוסר: שם עולם - וכעין פסוק זה' עד 'ולזה אמר דוד המלך'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער התורה "ועתה יש לי לכתוב" עד סוף שער התורה

נָצְחוּ אַרְאֵלִים אֶת הַמְצֻקִים: ראש הישיבה הגאון רבי ברוך ויסבקר זצוק"ל

אבל כבד בעולם התורה והישיבות: חבר מועצת גדולי התורה הגאון רבי ברוך ויסבקר זצוק"ל, ראש ישיבת 'בית מתתיהו',
נסתלק לשמי מעלה • ראש הישיבה חלה בשנים האחרונות ובתקופה האחרונה מצבו החמיר עד שנסתלק בשנת ה-83 לחייו

פינקל, מראשי ישיבת מיר, וכן למד חברותא מדי שבוע במשך
שלושים שנה עם רבו הרב משה צבי נריה.

בתחילת דרכו שימש ראש הישיבה זצוק"ל כר"מ בישיבת
היכל התלמוד בתל אביב ובישיבת קול תורה שבשכונת בית וגן
בירושלים. בשנת תשמ"א הקים את ישיבת בית מתתיהו.

ראש הישיבה זצוק"ל הקים שתי ישיבות נוספות, האחת
היא מאור יצחק שבמושב חמד, בראשה עומד חתנו הרב מנחם
יעקבזון, והשנייה היא ישיבת תפארת חיים המיועדת לבני עדות
המזרח, אשר שכנה במוסדות ישיבת הרמב"ם בתל אביב ונסגרה
בשנת תשע"ד.

בשנת תשע"ט חלה אך המשיך במשך שנים רבות להרביץ
תורה. בשנה האחרונה מצבו החמיר, כשהוא חוזר והולך לסירוגין
מבית החולים בחלק מהזמן הוא אף המשיך בשיעוריו הכללים.
ב"ח בכסלו תשפ"א מונה לכהן כחבר במועצת גדולי התורה
של דגל התורה.

ראש ישיבת 'בית מתתיהו' וחבר מועצת גדולי התורה של דגל
התורה, הגאון רבי ברוך ויסבקר זצוק"ל, נסתלק לשמי מעלה
בשנת ה-83 לחייו.

בחודשים האחרונים נפל ראש הישיבה למשכב ואושפז בבית
החולים 'מעייני הישועה' בבני ברק, לאחר שחלה במחלה ל"ע
וסיבוכים נוספים. תפילות רבים נישאו בכל העולם לשלומו
ולרפואתו של ראש הישיבה רבי ברוך בן צביה, אך למגינת לב
נגזרה הגזירה וראש הישיבה השיב את נשמתו הטהורה ליוצרה
למגינת ליבם של רבבות תלמידיו בארץ ובעולם. לצד מיטתו שהו
תלמידיו ובני המשפחה.

ראש הישיבה זצוק"ל נולד בשכונת נחלת יצחק בתל אביב
לר' משה וצביה ויסבקר. למד בישיבת פוניבז' בבני ברק והיה
תלמידם של ראשי הישיבה מרן הרב שך ומרן הגאון רבי שמואל
רוזובסקי. בהיותו בחור שימש גם ה"אילן" (חברותא בוגר של
תלמיד צעיר) של הגאון הרב שמואל מרקוביץ, מראשי ישיבת
פוניבז' כיום. כאברך למד בחברותא עם הגאון רבי אליהו ברוך

כל כך הצטערתי על כך, בחור בא לומר לי 'שלום עליכם', מה הייתי צריך לבחון אותו?! הצטערתי על כך מאוד, והתבוננתי כי לא הייתי צריך לשאול אותך את השאלה", הצטער על שגרם לנו צער... הנוסח שלו היה כעין בקשת מחילה...

ראש ישיבת בית מתתיהו הגאון רבי ברוך ויסבקר זצ"ל על הימים ההם, בצילם של אילנות גדולים מרנן ראשי ישיבת פוניבז' וקול תורה'

רבי שמואל היה מלא חיים בלימוד התורה. המשגיח זצוק"ל אמר עליו 'לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי', כי אכן זה הציל אותו. היו לו חיים קשים, רק שחי בלימוד ודיבר בלימוד ושמח בלימוד, כולו מונח בלימוד.

האם נשמר הקשר ההדוק עם ר' שמואל גם אחרי שראש הישיבה עזב את ישיבת פוניבז'?

בוודאי, הייתי בא במשך כמה שנים בימי חמישי בלילה אליו, לומר לו את הדברים שאמרת בשיעור. לא בכל פעם הספקתי לומר לו הרבה, כי הוא לא נתן לומר סתם ללא חידושים או ביקורת, הוא התווכח. רק הייתי מתחיל לדבר - והחל משא ומתן והסתיים הזמן שעמד לרשותנו.

פעם אחת הסתכל על השעון וראה שכבר השעה אחת אחרי חצות לילה. "איך תחזור לירושלים?" שאל. "זו לא בעיה". השבתי, למרות שהיה בכלל לא פשוט לנסוע לירושלים בשעות כאלו דרך תל אביב, אבל כל כך רצינו לדבר איתו בלימוד התורה הוא הסכים להמשיך ללמוד עוד עד שכבר התאחרה השעה עוד יותר והתבטא "כבר מאד מאוחר" וסיימנו. אינני זוכר אם נשארתי ללון באיזה בית מדרש בבני ברק או שהצלחתי לשוב לירושלים...

בזמן מחלתו, היינו מאד בקשר. תקופה קצרה הרי גם היה בירושלים, אחרי ששב מאמריקה, והייתי נכנס אליו כמעט מידי יום אחרי השיעור שלי.

פעם אחת נכנסתי, והיה שם הגאון רבי בייניש פינקל זצ"ל. מיד שכשנכנסתי רבי שמואל התעניין "מה אמרת בשיעור?" רק התחלתי לומר, והוא התחיל להתווכח, עד שהיה שמחה וששון, קרא לעברו רבי בייניש, בשמחתו האופיינית: 'ראש ישיבה! מה אמרת שאתה לא יכול ללמוד, אני רואה שאתה חי בלימוד ומדבר בלימוד!' הוא אכן חי את הדברים בחיות ובלעבדיג'קייט של תורה. חיים שיש בהם אהבת תורה.

הגעתי לחג 'שבועות' האחרון שלו במיוחד לבני ברק עם המשפחה, והתאכסנתי אצל אחי, כדי שנזכה להיכנס ולהיות במחיצתו, עליתי אליו כמה פעמים באותו יום טוב של שבועות, בליל שבועות לפני מעריב ואחרי מעריב. בלילה נכנסתי שוב עם בני הבכור הגאון רבי צבי שלמד ב'ישיבה קטנה' לצעירים פוניבז'. "מה אתה לומד?" שאלו ר' שמואל. "בבא בתרא" היכן אתם עומדים?

בתוספות דף ח' ע"ב אכפיה לר' נתן. והבן החל לומר את

ראש הישיבה שהה תקופה ארוכה לצידו של מרן הגרשז"א בישיבת קול תורה בירושלים. ישנו סיפור על 'בקשת מחילה' שמרן הגרשז"א אויערבאך זצוק"ל ביקש ממנו...

הוא לא ביקש ממני מחילה, אבל היה דבר מעניין בדומה לכך. בבחרותי בישיבת פוניבז', אחיינו של מרן הגרשז"א זצוק"ל היה חבר שלי - הגאון רבי יעקב אויערבאך. באותו יום שבו התרחשו הדברים, רבי שלמה זלמן שהה בבני ברק, בבית גיסו הגאון רבי אברהם הורביץ. חברי הנ"ל אמר לי כי הוא יורד לבקר את דודו ושאל האם רצוני להצטרף, שמחתי והלכנו בצוותא. כשנכנסו הוא שאל מי אני ומיד האחיין השיב: "זה חבר שלי מהישיבה". הפטיר מרן הגרשז"א: זה שהוא חבר שלך מהישיבה פשוט, כי 'גידי עליו רעו'...

הוא התעניין מה אנו לומדים ומשהשבנו 'בבא מציעא', חיך ושאל: והיכן מוזכר במסכת בבא מציעא "גידי עליו רעו"?... ולא ידענו.

לאחר כ-12 שנה או יותר, בגיל שלושים, בעת שהגעתי להתקבל כר"מ ב'קול תורה', כאשר נפגשנו, הוא התעניין: "אולי אנחנו מכירים מהעבר, אולי נפגשנו פעם?" השבתי בשלילה, ואמרתי שרק פעם אחת נכנסת לדקות ספורות עם רבי יעקב אויערבאך. מיד התחדדו חושיו הגאונים: "זה אתה מ'גידי עליו רעו'?" ומיד הפטיר והתאנח: "כל כך הצטערתי על כך, בחור בא לומר לי 'שלום עליכם', מה הייתי צריך לבחון אותו?! הצטערתי על כך מאד, והתבוננתי כי לא הייתי צריך לשאול אותך את השאלה", הצטער על שגרם לנו צער... הנוסח שלו היה כעין בקשת מחילה... מסתמא בישיבה עצמה, ב'קול תורה' היה יושב איתכם בעת הבחינות של התלמידים.

ודאי שהיה בוחן, וזה היה בשנים הראשונות שהייתי שם, אחר כך נחלש מעט ובחן פחות.

הוא היה שואל אותי קודם לכן, בשקט: האם הבחור הזה אפשר לשאול אותו שאלה קשה, ועשה כן כדי לא להביך בחורים בשאלות שכלל לא שייכות אליהם. הוא בחן בשאלות יפות, בפשט בעיקר ובהבנה בפשט, וגם מה'ראשונים' המפורסמים. הוא אמר לי כי רבי איסר זלמן בחן אותנו בהיותו תלמיד ישיבה.

הגאון הגדול מפליג עמנו יחד לימים הטובים בחיקו של מורו ורבו מרן רבי שמואל רוזובסקי זצוק"ל.

הוא נתן גישמאק בלימוד, חיות בלימוד. לחיות את הסוגיות!

לומר עליו שהוא יפה, אבל השלמות של הכל ביחד, זה היפה. המושלם. וזה מה שהיה רבי שמואל: ויפה. 'שהכל סכין ביופיו'. כוונתי ללימוד התורה.

אבל גם ב'מידות', היתה לו שלמות באופן מיוחד במינו. בתקופה האחרונה לחייו, באותם ימים לא היו מצויים מזגנים, ומשם כך החלונות היו נשארים פתוחים כדי שיכנס אוויר לבית. בגלל מחלתו התקינו בביתו מזגן, אבל בשעה 11 היו מכבים את המזגן כדי שזה לא יפריע לשכנים. באחד הערבים, שכחו לכבות את המזגן. הוא התרעם על כך מאוד. 'איך שכחתם לסגור את המזגן? האנשים רוצים לישון ואיך אדם יכול לשכוח דבר כזה? הוא חזר כמה וכמה פעמים ואמר; איך אדם יכול לשכוח דבר כזה בשעה שזה מפריע למישהו אחר. בכך ראה רבי שמואל דמות של אדם. למעשה, בעמקות, אלו המידות המיוחדות שלו, גם הביאו את הצד החיובי של הרצון שלו להיטיב איתנו עם התלמידים להעלות אותנו בלימוד, לקרב ולהחדיר בהם את מהלך ההבנה הנכונה בלימוד.

החידושים ששמענו, זכורים לנו כאילו שמענו אותם היום, בזכות הבהירות המיוחדת, ההסבר ובגלל החיות המיוחדת שרבי שמואל העביר את הדברים. וגם מחמת שראו כי חפץ באמת. בלימודו לא היה אומר דבר שהוא לא האמין שזה אמיתותה של תורה.

(קטעים מלוקטים, מתוך 'יתד נאמן' פסח תשפא)

שאלה של התוספות ואת התירוצים. תוספות שואל כיצד הוא כפה את רב נחמן והרי אין כופין על מצוות עשה שמתן שכרה בצידה, ורבינו תם מתרץ ג' תירוצים.

בני שיח' אמר את שלושת התירוצים. רבי שמואל נהנה אך העיר: "אבל הסדר של התירוצים הוא לא כזה..." בני שיח' אמר את התירוץ השלישי לפני השני, לא לפי הסדר שבתוספות. עד כדי כך היה חי רבינו הלמדן הגדול את התורה. הסדר של התירוצים אינו ממש כך". כך בכל דבר, הסוגיות היו מונחות לפניו בבהירות מושלמת, לא רק בתוכן והבנת הדברים, אלא אפילו בסדר של הדברים.

חודש לפני שחלה, הצעתי לו שנעשה חבורה של תלמידים שהם מגידי שיעורים ור"מים, נתכנס אצלו פעם בחודש או בקביעת זמן אחרת ונאמר חבורה או שניים בפניו, וידברו איתו בלימוד. אילו היה כך, זה היה דבר גדול מאד, ותועלת רבה לכולנו. זה היה 'מחייב' גדול. בתחילה הוא התחמק: "אתה אומר טוב מאד, אבל תעשו את זה לבד, בלעדיי", ביקש אך בסוף הסכים, אלא שנטרפה השעה, אומר ראש ישיבת בית מתתיהו בכאב רב.

לאחר קריאת שמע אנו אומרים 'ויציב ונכון וקיים וישר ואהוב וחביב ונחמד ונעים ונורא ואדיר ומתוקן ומקובל וטוב ויפה...' מה הפשט שאחרי כל המעלות הגדולות, המעלה האחרונה זה 'ויפה'? אפשר לקחת אוזניים, אף וכל איבר בפני עצמו, אי אפשר

נדמיין לעצמנו שמישהו מגיע לסבא רבה שלנו לפני מאות שנים, נגיד בשנת תפ"ד, לפני שלש מאות שנה, ואומר לו, 'יש לנו חדשות בשבילך, בעוד 300 שנה העולם יראה בערך ככה'..

רבי אברהם מרדכי מלאך על הדור של היום

לרופא, שתית מדי הרבה אולי? 'זה באמת יהיה ככה. בעוד שלוש מאות שנה יהיו לך צאצאים שיהיה להם מים שיוצא מברז שמחובר לקיר'. 'מוראדיג, והאם זה יהיה מים קרים או מים חמים?' 'שניהם, גם קר וגם חם, ולא רק אחד, אלא יהיה אחד כזה במטבח, ואחד יהיה להם באמבטיה, וגם יהיה להם בנוסף מקלחת וכו', הם לא יצטרכו ללכת לבית מרחץ. אין לך מושג מה הולך להיות'

והוא שומע ושואל, 'אתה רציני?'

'לגמרי, ואני עוד לא סיימת'. אני רוצה להמשיך, חוץ ממים יש עוד דברים, כדי לחמם אוכל לא יצטרכו לתנור עם גחלים, ולהשיג עצים יבשים, ולבקוע אותם, די לשעבוד... יהיה להם כזה תנור שלוחצים שם באיזה כפתור ואופ... יהיה להם גז וככה יחממו את

נדמיין לעצמנו שמישהו הגיע לסבא רבה שלנו לפני עשרות דורות, נגיד שנת תפ"ד, לפני שלש מאות שנה. לכל אחד מאיתנו היה לו סבא רבה אז, נכון? - אף אחד פה לא גדל על עץ... אז לכולם יש סבא רבה, וניגשים אליו בחודש שבט תפ"ד, שמה באיטליה או משהו כעין זה ואומרים לו, 'יש לנו חדשות בשבילך' 'מה?'

בעוד שלוש מאות שנה העולם יראה בערך ככה: מאיפה יש לנו מים, אנחנו שואבים מהבאר או מהנהר, נכון? זה נגמר, זה כבר לא יהיה.'

'מה זאת אומרת?'

'בתוך הבית שלכם יצא צינור וברז מהקיר ויסובבו ויצא להם מים.'

הסבא פותח את עיניו, והוא אומר לאותו יצור 'אתה אולי זקוק

האוכל'.

והוא יושב בהלם, 'אני לא מאמין מה אתה מספר לי'.
'ולא רק זה, יהיה להם גם מיקרוגל'.
'ומה זה?'

אם יש לך אוכל קפוא, תוכל להכניס אותו לתוך קופסא כזו,
סוגרים את הדלת ולוחצים כפתור ועושה ביפ ועושה רעש קצת
מוזר כזה, ותוך כמה דקות וזה יהיה מוכן לאכילה'.
'באמת?'

'תהיה להם אפשרות לחמם את הבית במכשיר מיוחד'.
'אהה, תנור כזה?'

'שום תנור! עוד מכשיר שלוחצים בכפתור וכל הבית מתחמם.
ובלילה יהיה אור, ולא מאש, אלא שוב לוחצים על מתגים והאור
נדלק!'

רבתי לפני 300 שנה כל מה שאני מספר פה היה נשמע כמו
דמיונות ממש!

שואל הסבא, 'ואיך יעשו כביסות? הולכים לנחל?'

'איפה נחל! יש מכונה שמכבסת את הבגדים'.

'ואז יצטרכו לייבש אותם בשמש?'

'לייבש בשמש? ליד המכונה שמכבסת תהיה עוד מכונה
שמייבשת'.

'אתה מקשקש פה'.

'לא, ככה זה יהיה, ואני יגיד לך עוד, תוכל לשים אוכל בקופסא
שעושה קרח ושומרת על טריות האוכל'.

'כל זה יהיה בעוד 300 שנה?'

'כן'.

'ומי יגור שם?'

'הצאצאים שלך'.

'באיזה ארץ הנכד שלי הזה ימלוך?'

'ימלוך? הוא יהיה סתם בן אדם, עני מרוד'.

'והוא ישב בבית כמו שתיארת?'

'כן'.

'אז מה הוא יעשה כל היום?'

'יהיה לו מכשיר כזה שאפשר לדבר עם אנשים בקצה העולם.
הוא גם יכול לשלוח פקס ואימייל, ואם הוא ירצה הוא גם בעצמו
יכול לנסוע לקצה העולם, הוא יסע במכונית עם כנפיים. אתה
מסוגל להאמין?'

'אני לא יודע, כנראה אתה מדבר אחרי ימות המשיח'.

'לצערנו הרב זה עדיין יהיה עוד לפני ביאת המשיח, כשעדיין
נמצאים בגלות'.

'וכל זה יהיה לפני ימות המשיח?'

וכאן הוא ישאל שאלת המיליון דולר: 'תגיד לי האם הנכד שלי
יהיה הבן אדם הכי מאושר בעולם?'

ואתה משיב לו, 'לא!!! לא ולא!!!'

הוא דווקא ילך ארבע פעמים בשבוע לפסיכולוג ויקח כדורים
בשביל החרדות שלו...

איזה עולם משוגע, כולם בדיכאון, מתחננים לקצת שמחה. על
רכבים יראו מדבקות 'רק בשמחה'. ככה זה יראה.

(מתוך גיליון 'אסדר לסעודתא')

במוצאי שבת בשעת לילה מאוחרת, סיימו רבי שמשון וחבריו ללמוד וצעדו לעבר פנימיית הישיבה. הבחורים פסעו לאיטם ברחובות מיר החשוכים, כשלפתע הגיעו לאזניהם קולות צעדים מהירים

לרגל יום היארצייט של מרנא רבי ישראל סלנטר זי"ע שחל היום

כענייני נימוסים והליכות והם נוטים להקל בהן. לפיכך נסתלק
רבינו לבית עולמו דוקא בערב שבת פרשת משפטים, העוסקת
במצוות שבין אדם לחבירו תכף לאחר מתן תורה. זאת על מנת
להטביע בתוכנו, שכשם שהמצוות שבין אדם למקום ניתנו
מסיני, כך המצוות שבין אדם לחברו ניתנו מסיני. מאידך גיסא,
לא לחינם מתקיימת הלווייתו של רבינו כעת בשבוע בו נקראת
פרשת תרומה העוסקת בארון העדות המכיל את לוחות הברית
וספר התורה. זאת כדי להזכיר לנו, שאמנם רבי ישראל סלנטר
הפיץ בעולם את ערך המצוות שבין אדם לחבירו, אך בד בבד הוא
שימש כארון התורה של הדור'.
הגאון מוילנא זצ"ל כתב וזו לשונו: "כל עבודת ה' תלויה

רבי ישראל סלנטר זצ"ל עלה לישיבה של מעלה בערב שבת
משפטים ביום כ"ה שבט תרמ"ג. מאחר שהסתלקו אירעה ביום
ששי, הוחלט לדחות את ההלוויה ליום ראשון בשבוע בו נקראה
פרשת תרומה.

במסע ההלוויה ספד לרבי ישראל תלמידו המובהק הסבא
מקלם זצ"ל וכה היו דבריו: 'לא לחינם נפטר רבינו דווקא בפרשת
משפטים, שכן היה מדקדק מאוד במצוות שבין אדם לחבירו
שיסודן בפרשת משפטים. אנו נוטים לחשוב שעיקר עבודת
האדם בעולם הזה מתבטאת במצוות שבין אדם למקום. אנשים
רבים מחמירים בספק איסור ומשליכים לכלב כל בשר שיש בו
סכך וחשש, אך המצוות שבין אדם לחבירו נתפסות בעיניהם

בפני השוטרים והסביר כי תעודת הזהות שלו מונחת בחדרו הנמצא בפנימייה אחרת הממוקמת במרחק כמה רחובות. השוטרים לא קנו את התירוץ והודיעו לרבי שמשון שילוו אותו לחדרו, כדי שיציג בפניהם את תעודת הזהות.

השוטרים אמרו ועשו ויצאו מהפנימייה, כשהם מובילים עמם את רבי שמעון ברחובות מיר האפלים. לאחר מספר דקות הגיעה הפמליה לפנימייה המרוחקת. רבי שמשון הציג את תעודת הזהות שלו בפני השוטרים, והם שיחררו אותו לחיים טובים ולשלום.

למחרת היום נעמד המשגיח רבי ירוחם ליבוביץ בבית המדרש, דפק על הבימה והכריז את הדברים הבאים: 'מורי ורבותי! ברצוני לבשר לכם כי היום בבוקר נערכה ישיבת הנהלה, במהלכה ביקשתי לסגור את הישיבה. ההחלטה הסופית טרם נפלה, אך לפי המצב הנוכחי אינני רואה כל טעם בהמשך החזקת הישיבה'.

התלמידים ההמומים הביטו איש בפני רעהו בנסיון להבין מה מניע את רבי ירוחם לסגור את ישיבת מיר המפוארת. בעוד הבחורים תמהים ונבוכים סיפר רבי ירוחם את המאורע שארע אמש ושאל בקול רועם: 'אמרו לי בבקשה, איך יתכן שבחורי ישיבה מניחים לחברם ללכת לבדו עם שוטרים באמצע בלילה? איך לא חסתם על חברכם שנמצא בפחד נורא? איך יכולתם לעלות בנחת על מיטותיכם כשחברכם נתון בסכנת חיים? בלי מדות טובות, כל התורה אינה שווה מאומה, ובלי תורה אין צורך בישיבה. לכן אנו דנים עכשיו האם יש טעם להמשיך ולהחזיק את הישיבה'.

דבריו הנוקבים של המשגיח רבי ירוחם חדרו ללבות הבחורים ועודדו אותם לפשפש במעשיהם ולתקן את מדותיהם.

(מתוך הספר הנפלא 'לרומם')

בתיקון המדות שהן כמו לבוש למצוות וכללי התורה. וכל החטאים מושרשים במידות... עיקר חיות האדם היא להתחזק תמיד בשבירת המידות ואם לא למה לו חיים" (אבן שלמה א-ב).

המידות הטובות הן התשתית והיסוד ללימוד התורה ולעבודת ה'. אדם יכול להתפלל, ללמוד ולקיים מצוות אבל אם הוא לא מקדש מלחמה כנגד המידות המושחתות ואינו נאבק בתאוה ובגאוה, העיקר חסר מן הספר והוא מחטיא את מטרת חייו.

רבי שמשון קרליץ זצ"ל סיפר מעשה שארע בימי נעוריו, כשלמד בישיבת מיר בפולין תחת עינו הבוחנת של המשגיח רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל.

במוצאי שבת בשעת לילה מאוחרת, סיימו רבי שמשון וחבריו ללמוד וצעדו לעבר פנימיית הישיבה. הבחורים פסעו לאיטם ברחובות מיר החשוכים, כשלפתע הגיעו לאזניהם קולות צעדים מהירים. הבחורים שחששו שמאחוריהם נמצאים שודדים או רוצחים, פתחו במנוסה מהירה, אך גם הרודפים האיצו את צעדיהם. בשארית כוחותיהם הגיעו הבחורים המבוהלים לפנימייה, נכנסו פנימה ונעלו אחריהם את הדלת.

כעבור דקות ספורות נשמעו מהלומות עזות על הדלת. בחוץ נצבו מספר אנשים, שהציגו את עצמם כשוטרים ואיימו לפרוץ את הדלת אם הבחורים לא יפתחו אותה בעצמם. בלית ברירה פתחו הבחורים את הדלת, וראו לנגד עיניהם שוטרים לבושים מדים, שדרשו מהם בתקיפות להציג תעודות זהות.

לכל הבחורים היו תעודות זהות, מלבד רבי שמשון שהצטדק

באותו רגע נשמעה דפיקה על דלת הכניסה. האב פתח את הדלת והבחין באדם מעונב ובידו תיק שחור. 'שלום וברכה, הגעתי לבדוק את המצב הכלכלי בבית מטעם לשכת הסעד'

סיפור מדהים על השתדלות ופרנסה

'תבין, בתפוח יש סודות גדולים, הוא נקרא בזוהר הקדוש 'חקל תפוחין קדישין', שם ה' מרומז במבנה התפוח, הסביר החבר, אבל כל ההסברים לא הועילו להניח את רוחו.

למחרת, שאלו הילדים את אביהם איך היה אצל הצדיק. הוא סיפר שקיבל ברכה ואף תפוח מיוחד, וכדי שלא יתבייש שנסע לחינם, הסביר להם את סוד מעלת התפוח. הביטו הילדים בהתרגשות בתפוח הפלאים, והתחילו לריב ביניהם מי יזכה לאכלו.

באותו רגע נשמעה דפיקה על דלת הכניסה. פתח האב את

מעשה באב למשפחה ברוכת ילדים שפרנסתו היתה דחוקה. הוא ביקש את עזרת הממסד לקבל דירה מחברת 'עמידר' כי לרש אין כל, וקיווה מאוד שיאשרו את בקשתו. הוא היה אדם מסורתי וחברו יעץ לו לקבל את ברכתו של האדמו"ר מגור שבאותם ימים התגורר בטבריה. הדרך מתל אביב לטבריה היתה אז ארוכה ומעייפת, אך בצר לו החליט לנסוע. כאשר הגיע, ברך אותו האדמו"ר בברכה והצלחה ואף העניק לו תפוח.

מאוכזב עשה את דרכו חזרה לביתו. 'בשביל זה נסעתי את כל הדרך במשך יום שלם?! כדי לקבל תפוח?!' זעק לחברו בטלפון.

מעשה בבעל חנות שחברו פתח ביום מן הימים חנות דומה בסמוך לחנותו. בא לפני רבו והתלונן: 'רבי! בעל החנות הסמוכה מקפח את פרנסתי! מה יהיה?!' השיב לו רבו: 'האם ראית פעם מה קורה כאשר מכניסים תרנגול חדש אל תוך הלול? התרנגול הוותיק קופץ על התרנגול החדש, מורט את נוצותיו ונושך אותו. אתה יודע למה? כי הוא חושב שהוא יקח לו את האוכל. אבל שנינו יודעים שבעל הבית יכניס ללול אוכל נוסף גם עבור התרנגול החדש. יש לו מספיק פרורים עבור שניהם'...

סיים הרבי ואמר: 'הקדוש ברוך הוא נתן לך עד היום את פרנסתך, וגם לאחר שהכניס 'תרנגול' נוסף הוא ידאג לשניכם!' (מטעמים - מה אהבתי תורתך)

הדלת והבחין באדם מעונב ובידו תיק שחור. 'שלום וברכה, הגעתי לבדוק את המצב הכלכלי בבית מטעם לשכת הסעד'. הוא נכנס וראה שהילדים רבים ביניהם על חתיכת תפוח, והבין מכך כי המצב הכלכלי בבית קשה מאוד... 'טוב, אני מסתפק במה שראיתי. אני אמליץ בחום לתת לכם דירת עמידר בהקדם'. אמר ופנה ללכת בלי לבדוק מאומה. ואכן, האישור לא אחר מלבוא... הישועה הגיעה דרך התפוח של האדמו"ר!

הפרנסה משמים, ואינה תלויה כלל במידת ההשתדלות! כמו שכתב הרמב"ן (בראשית לז), שהגזרה אמת והחריצות שקר. אמר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן, שאם היה לנו המבט הנכון על ההשתדלות והבטחון בה' יתברך, צרות מריבות רבות היו נמנעות מאיתנו.

בשלב כלשהו שמעה האם סיפור על בחור שהגיע לחזון איש, ושפך את ליבו שאינו מצליח ללמוד. החזון איש עודד את רוחו, ולאחר שיצא אמר לרבי חיים ברים זצ"ל שנכח בחדר..

על כוח התפילה של אידישע מאמע

את פרק קי"ט לזכות ה'והערב נא' של אחי בכיתה ז' נעשה הנער הכורך הרשמי של הכיתה. שעתים מדי יום, על חשבון לימודי החול, עסק בעבודה זו. אימו לא שמחה בכך, אך לא העירה לו. היא עקבה מן הצד אחר עבודתו, ראתה אותו מחורר, משחיל חוטים ומורח דבק בעוד גמרא ובעוד גמרא, אך לא מעיין בהן... ליבה ודאי בכה בקרבה - מתי גם יפתח את הגמרות הללו?

בכיתה ח' היו הציונים שלו כה גרועים, עד שלא היתה שום סיבה הגיונית שהוא יתקבל לשיבה. אם הקריאה צולעת - איך ייבחן על חומר הלימודים? ומה תועיל המלצה בסגנון של 'ילד חביב על כולם, בעל ידי זהב וחביבות קורנת?' וכי די בזאת על מנת להתקבל לשיבה?

אך הוא התקבל למרבה ההפתעה, והשמחה בבית היתה גדולה.

בשלב כלשהו שמעה האם סיפור על בחור שהגיע לחזון איש, ושפך את ליבו שאינו מצליח ללמוד. 'חזון איש' עודד את רוחו, ולאחר שיצא אמר לרבי חיים ברים זצ"ל שנכח בחדר: מה שחסר לבחור הזה אלו התפילות של אמו בהדלקת נרות...

שמעתי את הסיפור בזמן הנכון - הגיבה, ובמשך חמש השנים הבאות השלימה את כל ספר התהילים מדי שבת. במקביל לכך התחילו לראות שינוי של ממש בבחור הצעיר. הוא החל ללמוד בשבתות חברותא עם אביו, וחזר קורן מסיפוק ומהנאה. החל לקום בבוקר בזמן, ענין שהיה קשה לו ביותר וכעת

בספר 'כי אתה עמד' מובאת עדות אישית מתהליך גדילתו של ילד בזכות תפילות אמו -

מדובר היה בבחור ישיבה שנחשב מושלם מכל הבחירות: בכישרון, בהתמדה, במידות. חיכו ושמתו העידו על הסיפוק שיש לו בחייו, והוא התבלט במאור פניו. כל התכונות שמחפשים בבחור טוב היו בו.

אלא שבילדותו נראה היה אחרת לגמרי. הוא היה ילד שובב ובלתי נשלט. בכיתה ז' עדיין התקשה בקריאה, ואיש לא דיבר על משניות וגמרא... חשש שיש לו על מה להסתמך, קינן בלב הוריו ואחיו הגדולים, כי אין לו סיכוי להתקבל לשום ישיבה, וכך יפלט למעגל העבודה.

זה היה בהחלט מפחיד - סיפור לימים אחיו - וזה היה עלול לקרות, לולא תפילותיה של אימי. אימי האמינה בכל ליבה, כי ישנם ילדים שמתפתחים בשלב מאוחר יותר, והוא רק צריך קצת זמן. היא ניסתה הכל - מורים פרטיים, פעולות להמרצה, לוחות, פרסים, אך מעבר לכל - היא התפללה. תפילה אמיתית, עם כל ההשקעה והכוונה המושלמת.

התהילים היה קו החיים שלה, חבל ההצלה והתמיכה, אך מעבר לכך היא האמינה שזה עובד ושזה הדבר היחיד שבאמת יעזור. ספר התהילים שלה היה משומש ובלה מדמעותיה. היא אמרה את הפסוקים כמונה פנינים, בזה אחר זה, בתשומת לב ובדייקנות.

מאוחר יותר נודע לי, שהיא קיבלה על עצמה לומר מדי יום

נעשה בקלות ובשמחה.

בשיעור ב' הגיש לאימו הזמנה לסיום מסכת בבא בתרא המתקיים בישיבה. אימו העיפה בה מבט וחשבה לזרוק אותה. לא עניינה אותה הצלחה של ילדים אחרים, אך אז שאל אותה הבן בעדינות: 'את אוהבת את ההפתעה שלי?' והראה לה כי על ההזמנה התנוסס שמו בין המסיימים שזכו...
דמעות זלגו על לחיי האם בשעה שנשקה לו, ברכה אותו במזל טוב וסיפרה עד כמה היא גאה בו.

הצלחה גררה הצלחה בחסדי שמים. ההצלחות צברו מהירות והפכו להצלחה מסחררת. הבחור רצה להתקבל לישיבה מובחרת והצליח לעשות זאת, וגם שם התקדם הלאה עד שנעשה בחסדי שמים לאחד מבחירי הישיבה.
הרי לנו כח של תפילת אם - היא לא התייאשה אלא השתמשה בנשק הזה במלא העוצמה, ולוואי שכל האמהות תדענה זאת ותשתמשנה בכוחן זה לחוללן שינוי של ממש בחיי ילדיהן.
(מתוך הספר הנפלא 'אוחילה לא-ל')

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

התלבטנו מאד, ובסוף לא הבאנו מעטפה לחתונה,
גם המתנה ירדה מהפרק, וכך נשכח מבחינתנו
הסיפור. חלפה לה שנה פלוס. אשתי קופצת ביום
של חול לבית חמותי, ומהסלון היא שומעת שיחה
שמתנהלת לה במטבח, בנייד, על רמקול...

תוותר, תרוויח...

לקראת החתונה, שוחחה רעייתי תח' עם חמותי - אמה,
וחשבה איתה בקול מה לעשות עם המתנה לחתן, שהרי מבחינתו
'מנהג המדינה' הוא במעטפות ובמזומנים טבין ותקילין.
חמותי אמרה לה בפסקנות - אין צורך שתביאו מעטפה.
מדוע? שאלה רעייתי?
כי אתם אברכים, ואני זו שמשלמת את המנות.
התלבטנו מאד, וכנראה שהאמירה של ה'חמות' השפיעה, ולא
הבאנו מעטפה לחתונה, וגם מתנה סמלית שאולי שקלנו להביא,

סיפור יפה מאד, עם מוסר השכל גדול, שסיפר אברך חשוב
ברכסים, שקדן ועמל בתורה באופן נפלא. וכך סיפר:
לפני כשנתיים, גיסי התחתן בשעה טובה. המנות בחתונה היו
יקרות ויוקרתיות ובסטייל מיוחד. בקרב המגזר של גיסי מקובל
שכל אורח מביא מתנה לחתונה את מחיר המנה שלו, פלוס...
לפחות 250 שקלים..
אמנם את ה'מנות' ההורים משלמים, אבל את הצ'קים - הזוג
הצעיר מקבל, והם יודעים מי ומי [וכמה] הנותנים.

שוחחנו על הנושא, אני ורעייתי, והחלטנו, שבהזדמנות הראשונה, נשתדל לפייסו.

יודגש, שהרצון לפיוס היה 'לשם שמים', מתוך רצון לפייס, לא בשביל לקבל את המעשרות וכדו'...

לקראת חג הסוכות תשפ"ד, נולדה לגיסי בת בשעה טובה, והוא החליט לעשות 'סעודת הודיה' אצל ההורים.

החלטנו, 'זה ההזדמנות לפייסו על העבר, קנינו מתנה יפה, ועוד צ'ק של 250 שקלים, והבאנו לו מתנה ללידה.

ראינו עליו הקלה... היה חשוב לו שיכבדו אותו - לפי דרכו! מוטב מאוחר מלעולם לא', חשבנו בלב...

כמה ימים לאחר מכן, אני בודק בטלפון את מצב החשבון, אני מגלה שם הפקדה של 5000 ₪, חשבתי שזה חוב ישן, אך לא, גיסי שתמיד היתה לו 'קפיידא עלי' הפקיד זאת - היה נראה כאילו הוא שמר את כל המעשרות בצד, ליום שנפייס אותו...

פייסנו יהודי - והרווחנו!!! (כמובן שעיקר הרווח הוא רוחני, אבל פירותיהם בעולם הזה, זה גם משהו חשוב)...

נ.ב. הצ'ק לא נפדה עד לרגע זה...

מסקנה קטנה, צריך מאד להיות רגישים לשני, ולהתבונן לדעת למה הוא מצפה.

(יישר כח לידידנו מזכה הרבים רבי ישראל מאיר אלטמן שליט"א שזיכה אותנו בסיפור נפלא זה מתוך גיליונו הנפלא 'מי באר')

ירדה מהפרק בגלל סיבות צדדיות, וכך נשכח מבחינתנו הסיפור... חלפה לה שנה פלוס...

אשתי קופצת ביום של חול לבית חמותי, ומהסלון היא שומעת שיחה שמתנהלת לה במטבח, בנייד, על רמקול...

חמותי שוחחה שם מישהו בעניין מעשרות... 'לאחות הזאת והזאת אתה נותן מעשרות, ומה עם פלונית?' ופה ננקב שמה של רעייתי...

רעייתי הסתקרנה לדעת במה המדובר? מתברר שזה גיסי, החתן הנ"ל, שמספר לחמותי שלכל אחי ואחיותיו - הוא נותן מעשרות בעין יפה [הוא קבלן גדול] - חוץ מאיתנו. לנו הוא לא נותן כלום!!!

וכל כך למה? התעניינה חמותי... כי היא לא נתנה לי מתנה לחתונה!!! נזעק גיסי!! שומעים על הקול שלו שהוא כעוס ופגוע ביותר...

רעייתי חטפה הלם, העוצמה של הפגיעה שנשמעה בשיחה, היתה כאילו המאורע קרה אתמול, לא לפני שנה וחצי...

ובגלל זה אתה לא נותן להם מעשרות? ממשיכה חמותי... כן, בהחלט! לא נתנו - לא יקבלו! ממשיך, חותם הגיס... הוא גם סיפר, על אחות אחרת, גם אשת אברך, שנתנה צ'ק של 500 ₪ שהוא קרע מיד, כלומר, הוא לא היה צריך את הכסף, הוא היה צריך רק את היחס.

דקה מתוקה - שישים שניות מרתקות על הדף היומי

מה השיב הגאון רבי יעקב קמינצקי על שימוש בכספי ביטוח גזולים?

בבא קמא דף צד

תקנת השבים

לבית המשפט אינה עצה הגונה, כי היא יכולה לגרום על ידי זה תביעות משפטיות רציניות נגד הוריה ועורכי הדין. גם אמר לה שחברת הביטוח של הנהג האשם כבר חישובנה את כל הסכום הזה כהפסד. אבל, הוסיף רבנו, אסור לה להשתמש או אפילו לעכב את הכסף אצלה.

שאלה הכלה: "אז מה אעשה עם הכסף? לאיזו צדקה אתן אותו?" ענה רבנו: "אל תתני את הכסף לצדקה, אלא לאיזה ארגון נכרי שעובד למען הכלל, כמו ארגון למחקר מחלת הסרטן, או צלב האדום האמריקאי, או ארגון אחר שאין לו שייכות ליהדות. רבינו לא רצה שהיא תחשוב שאם תתן את הכסף לאיזה ארגון דתי, זה יצדיק את הגזל!"

(במחיצת רבינו עמ' קעט)

פעם אחת נכנסה כלה לבית הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל לפני יום חתונתה וסיפור משונה בפיה. היא סיפרה איך שלפני הרבה שנים, כשהיתה ילדה, היתה מעורבת בתאונת דרכים, ובית המשפט קבע שהיא זכאית לקבל סכום כסף גדול כפיצויים עבור פציעתה, ועכשיו כשנתבגרה היא קיבלה את הכסף לרשותה. אבל היא יודעת בבירור שהיא זכתה בכסף אך ורק משום עדות שקר, כי העורך דין שלה חייב אותה להעיד שהרמזור היה ירוק כשהיא עברה את הכביש, אף שהיא יודעת בבירור שהרמזור היה אדום. עכשיו מצפונה מעיק עליה והיא לא יכולה ללכת לחופה עם כסף של גזילה על חשבונה. היא ביקשה עצה מרבינו האם עליה לחזור לבית המשפט ולהודות שהיא שיקרה לפני הרבה שנים. היא היתה מבלבלת לגמרי. רבנו השיב לה, שלחזור

המברך 'העץ' על סוכר קנים - האם יצא ידי חובתו?

שבכך יוצא ידי חובה לכל הדעות; ובדיעבד, אם בירך 'העץ' או 'האדמה' - יצא ידי חובה. ויש שכתבו, שהאוכל פרי העץ או פרי האדמה יחד עם סוכר [באופן שהסוכר אינו טפל למאכל אחר], יקדים ויברך על הסוכר 'שהכל', כדי שלא להיכנס לספק, שמא נפטר בברכת 'העץ' או 'האדמה'.

[שו"ע רב, טו, משנ"ב עג ורעו, וביה"ל ד"ה על; בו"מ דרשו, 81]

סוכר המיוצר מקני סוכר, הנחשבים כעץ, נחלקו הפוסקים בנוגע לברכתו: יש אומרים, שהסוכר נחשב כ'פרי', ומאחר והוא הפרי העיקרי שלשמו מגדלים את העץ, ברכתו 'העץ'. יש אומרים, שהסוכר אינו נחשב לפרי, וברכתו 'האדמה', ככל מאכל הצומח על עץ ואינו נחשב לפרי. ויש אומרים, שמאחר ולא ניכר כלל שהסוכר מיוצר מהקנים, שהרי הוא נראה כמלח, ברכתו 'שהכל'. ולמעשה, לכתחילה יש לברך על סוכר קנים 'שהכל', כיון

מה מברכים על הסוכר הלבן המצוי?

הדעות; ובדיעבד, אם בירך 'האדמה' - יצא ידי חובה. ויש מגדולי האחרונים שנהג לפוטרו על ידי ברכות 'שהכל' ו'האדמה' על מאכלים אחרים.

ולמעשה, למרות שההכרעה לברך 'שהכל' היא מְסַפֵּק, המשנה ברורה מציע בכמה מקומות, בנוגע לספק ברכת 'שהכל', לפטור את המאכל המסופק באמצעות ברכת 'שהכל' על סוכר.

[משנ"ב רב, עו, וביה"ל טו, ד"ה על; בו"מ דרשו, 80]

בזמננו, רוב הסוכר הלבן בעולם מיוצר מ'סלק סוכר', וגם בנוגע לברכתו נחלקו הפוסקים: יש אומרים, שהוא נחשב כעיקר הפרי של סלק זה, אשר מגדלים אותו לשם ייצור הסוכר, ושטחים חקלאיים ענקיים ברחבי העולם מיוחדים אך ורק לגידול זה, ולכן ברכתו 'האדמה'. ויש אומרים, שברכתו 'שהכל', מהסיבה האמורה לעיל - שאין ניכר כלל שהוא מיוצר מפרי הסלק. ולכתחילה, יש לברך 'שהכל', כיון שבכך יוצא ידי חובה לכל

באיזה מקרה מברכים על מיץ ענבים 'בורא פרי העץ'?

ויש שכתבו, שהמוצץ ענבים, אף באופן שמחזיק את הפרי בידי ומוצץ אותו בין שפתיו, מברך 'בורא פרי העץ' ולא 'שהכל', משום חשיבות המשקה היוצא מהם; אולם, אינו מברך 'בורא פרי הגפן', כיון שאין למיץ ענבים חשיבות של יין אלא כשסוחט את הענבים לתוך כלי וכדומה, בצורה שבה סוחטים ענבים לצורך יין [בו"מ דרשו רב, 78]

המוצץ פרי בפיו, מברך את ברכת הפרי. ויש אומרים, כי באופן שמוצץ את הפרי בפיו כדרך לעיסה, נחשב כאוכל את הפרי, שהרי לועס את הפרי כדרך האוכלים, ואכן מברך את ברכת הפרי, אף אם לאחר המציצה מוציא את הפרי מפיו ומשליכו; אולם, אם מחזיק את הפרי בידי ומוצץ אותו בין שפתיו ומשליכו, מברך 'שהכל', כיון שזוהי דרך שתייה.

* פירות וירקות ניתנים לאכילה בצורות שונות: חי, מבושל, מאוּדָה, מטוגן, אפוי ועוד; ואין לברך על פרי או ירק 'העץ' או 'האדמה' אלא בצורה שרוב בני האדם אוכלים אותו. כלל זה מתייחס לכל הפירות והירקות, למעט גרגרי חיטה ושאר מיני הדגן, כולל אורז.

* דוגמאות מעשיות על פי האמור: תפוח - ברוב הזנים נאכל בדרך כלל חי, מבושל כְּרֶסֶק, או אפוי. ורק בצורות אלו יש לברך עליו 'העץ'. עגבניה - נאכלת בכל צורה שהיא: חיה, מבושלת, מאוּדָה, מטוגנת, ואפויה; ולכן ברכתה תמיד 'האדמה'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר להאכיל חתול בשמנת?

ויש אומרים, שאין האיסור אלא בבעלי חיים של אחרים, אבל מותר לאדם להאכיל את בעלי החיים שברשותו, אשר מזונותיהם מוטלים עליו, במאכל אדם, משום שהאדם עצמו נהנה מאכילה זו. ומותר גם לתת מאכל אדם לאדם שיש בעלי חיים ברשותו, על מנת שיאכילם.

[משנ"ב קעא, יא, ושעה"צ יג (בהרחבה); בו"מ דרשו, 13]

אין להאכיל בעלי חיים במאכל אדם; ושני טעמים בדבר: האחד, משום שנראה כמזלזל בטובה שהשפיע השי"ת לבני האדם; והשני, משום שמאכל בהמה זול יותר ממאכל אדם, והתורה חסה על ממונם של ישראל. ויש שמצדדים להקל בדבר, ובפרט במקרה שאין להשיג מאכל אחר עבור בעלי החיים. ומאכל אדם שעומד להתקלקל, מותר להאכילו לבעלי חיים.

קו השיעורים של 'דרשו'

***4992**

077-2222666

www.Dirshu.co.il

"הנה ימים באים..."

כי אם לשמע

את דברי ה'...

הדף היומי בהלכה

- רבי אריה זילברשטיין שליט"א
עובדי'ת - שיעור חוקי-מורחב
מחנה כ"א
- רבי אכרים סגל שליט"א
עובדי'ת-אידיש
מחנה כ"א
- רבי מרדכי שלמה פרינד שליט"א
אידיש
מחנה כ"א
- הרב עדיאל אלון שליט"א
שאלות אקטואליות בדף היומי בהלכה
מחנה כ"א

הדף היומי תלמוד בבלי

הדף היומי בתלמוד ירושלמי

- הרב אליהו אורנשטיין שליט"א
עובדי'ת
מחנה כ"א
- הרב שמואל בקר שליט"א
עובדי'ת
מחנה כ"א
- הרב עמרם בינעט שליט"א
עובדי'ת
מחנה כ"א

עמוד היומי תלמוד בבלי

<ul style="list-style-type: none"> הרב מנחם דרימן שליט"א עובדי'ת מחנה כ"א הרב עמרם בינעט שליט"א אידיש מחנה כ"א הרב ירמיהו לעבין שליט"א עובדי'ת מחנה כ"א הרב שלמה סטרו שליט"א עובדי'ת מחנה כ"א הרב עמרם בינעט שליט"א עובדי'ת מחנה כ"א 	<ul style="list-style-type: none"> רבי אריה זילברשטיין שליט"א עובדי'ת מחנה כ"א רבי דוד הופשטער שליט"א אנגליש מחנה כ"א רבי מאיר עזרא שליט"א עובדי'ת מחנה כ"א הרב דוד בקר שליט"א עובדי'ת עם "ביאורי תוספות" מחנה כ"א הרב אליהו שור שליט"א עובדי'ת עם "ביאורי תוספות" מחנה כ"א
---	--

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה